

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 6 Sayı: 25 Volume: 6 Issue: 25

-Prof. Dr. Hamza GÜNDOĞDU Armağanı-

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

Tarihi Değerlerimizden Konya Sultan Selim Muvakkithanesi Rekonstrüksiyonu

RECONSTRUCTION OF THE SULTAN SELİM MUWAQQIT HOUSE

Bahtiyar EROĞLU*

Erdal Zeki TOMAR**

Öz

Konya kültür tarihinin önemli yapılarından olan, Konya Sultan Selim Muvakkithanesi Sultan Abdülaziz döneminde H.1290/M.1873 yılında yaptırılmıştır. Konya kent silüetinin ve Türbeön'ün kendine has yalın mimari anlayışı ile dikkat çeken bir yapısı olan muvakkithane, 1954 yılında çevre düzenlemesi ve meydan çalışmaları esnasında ortadan kaldırılmıştır. Sultan Selim Muvakkithanesi hakkında birkaç fotoğraf ve kitabe haricinde başka bir belgenin günümüze ulaşmadığı düşünülmektedir. Ancak gerçekleştirmiş olduğumuz çalışmada İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi'nin avlusunda sergilenen üç adet mimari plastik parçanın muvakkithaneye ait olduğu tespit edilmiştir. Böylece envanter kaydı dahi bulunmayan ve müzenin bahçesinde rastgele sergilenen mimari parçaların da hangi yapıya ait oldukları kesin olarak tespit edilmiştir. Konumuna göre külliye, işlev bakımından ise sokak muvakkithanesi özelliği gösteren Sultan Selim Muvakkithanesinin rekonstrüksiyonu ile günümüze ulaşmayan yapının ayağa kaldırılmasının yanında; mimari ve süsleme özellikleri de ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Konya, Sultan Selim, Muvakkithane, Muvakkit, Rekonstrüksiyon.

Abstract

As one of the significant buildings of Konya's cultural history, Konya Sultan Selim Muwaqqit House was built under Sultan Abdulaziz in 1873 AD (1290 Hijri). Muwaqqit House which stands out with its plain architectural conception of Konya urban silhouette and Turbe Onu had been taken away during environmental arrangement and field works in 1954. It was thought of that there had not been any records remained with the exception of a great deal of pictures and inscriptions. However, researches carried away by us demonstrates three architectural sculptures which are exhibited in the Ince Minare Tas ve Ahsap Museum's courtyard are belong to the Muwaqqit House. Thus, it has been detected decisively where these architectural fragments which do not even have inventory records and located randomly in the museum's courtyard belong to as well. With the completion of reconstruction of The Sultan Selim Muwaqqit House, which is considered kulliye by its situation and stray muwaqqit house by its function, the building that had not reached today have been raised as well as its architecture and decoration have come to light.

Keywords: Konya, Sultan Selim, Muwaqqit offices, Muwaqqit, Reconstruction.

* Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi.

** Uzman, Sanat Tarihiçi.

Giriş

Muvakkit, kelime anlamı olarak tevkit eden (Develioğlu, 1992: 831; Parmaksızoğlu, 1977: 6; Anonim, 1992: 274), güneşe bakarak namaz vakitlerini (Anonim, 1986: 8422), tanzim eden kişidir. Muvakkit vakit hesaplamalarını usturlap, güneş saati, rubu tahtası, kıblenüma ve mekanik saat gibi aletlerle yapardı (Sertoğlu, 1986: 230). Farklı dönemlerde muvakkitler için “saatçi” ve “muvakkit-i salat” tabiri de kullanılmaktaydı (Aydüz, 2006: 413). Arapçada “muvakkit” ve Farsçada “hâne”den “muvakkit-hâne” kelimesi türemiştir (Anonim, 1992: 274; Anonim, 1986: 8422). Muvakkithane, Muvakkit odası, muvakkitin zamanı ta’yin eden âlet ve saatlerle birlikte (Develioğlu, 1992: 831; Pakalın, 1983: 587) bazen avlu içinde bazen küçük bir oda olarak camileri çevreleyen avlu duvarının bir kenarına yerleştirilmiş, kendine özgü mimarisi olan (Yücel, 1994: 10) uygulamalı astronomi eğitiminin yapıldığı (İhsanoğlu-Kaçar, 2002: 168) kamu binalarından biridir (Parmaksızoğlu, 1977: 6; Arseven, 1984: 88). Bu özelliklerine bağlı olarak muvakkithaneler de aktif bir bilim kültür ortamı oluşmuştur (İhsanoğlu, 1999: 320).

Muvakkithaneler konusunda bilinen en eski örnek ise Emeviler döneminde (661-750) Şam’daki Emevi Camii muvakkithanesidir (İhsanoğlu, 2004, s.267; Aydüz, 1999: 664; Aydüz, 2000: 693). Tarihsel süreç içerisinde muvakkithanelerin gelişimi net olarak bilinmese de plan, süsleme, malzeme ve teknik açıdan en üst seviyeye Osmanlı Dönemi’nde külliyelerin oluşmasıyla ulaşmıştır. Bu anlamda Osmanlı Devleti’nde ilk muvakkithanenin Fatih Dönemi’nde yapılması 16. yüzyıldaki bilim, kültür ve sanat alanındaki çalışmalara bağlıdır (Ayverdi, 2002: 348.). Sayıları gittikçe artan muvakkithanelerde muvakkitler, Sosyal Hizmet Elemanlarına bağlı Muhtelif Hizmetli (Pay, 2002: 491-498) olarak görevlerini sürdüren muvakkitlerin mekânlarına başta İstanbul¹ olmak üzere Anadolu’nun² pek çok il ve ilçelerinde rastlamak mümkündür.

Zamanı tayin eden muvakkithaneler, özellikle sanayi devrimi ve 2. Abdülhamit döneminde saat kulelerinin yapılması ile eski önemin kaybetmiş, 20 Eylül 1952 tarihinde ise resmen kapatılmıştır (Öztuna, 1978: 151).

Konya Sultan Selim Muvakkithanesi

Günümüze ulaşamayan muvakkithane, Konya merkez Türbeönünde³ (Foto: 1-3) Sultan Selim Caminin batısında Yusuf Ağa Kütüphanesinin bitişiğinde yer almaktaydı. (Çiz:1) Muvakkithane bulunduğu konum itibarıyla külliye muvakkithanesi olmasının yanında hizmet bakımından sokak muvakkithanesi özelliği göstermektedir (Tomar, 2011: 305). Saathane olarak ifade edilen muvakkithanenin batısında Avcı Mevlüt Ağa’nın bisikletçi dükkânı, onun bitişiğinde de Mustafa ve Mehmet Nişancı Kardeşlerin Esnaf Çay Ocağı, Türbe Şifa Hamamı ve bir de fırın yer almaktaydı (Uz, 2007: 1-3) (Foto:12).

Muvakkithanenin İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesinde yer alan dört satırlık talik hatla yazılmış inşa kitabesinde H.1290/M.1873 yılında yapıldığı yazmaktadır⁴ (Foto:18).

¹ İstanbul’daki muvakkithaneler hakkında detaylı bilgiler için bakınız. Kumbasar, Z. (2008). *Osmanlı Dönemi İstanbul Muvakkithaneleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tarihi Bilim Dalı.

² Anadolu’daki muvakkithaneler hakkında detaylı bilgiler için bakınız. Tomar, E. Z. (2011). *Anadolu Muvakkithaneleri*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tarihi Bilim Dalı, 305-310.

³ Günümüzde de bu meydana çevre düzenleme projelerinin hala devam ettiği görülmekle beraber yapılan uygulamaların aleyhte olduğu ve bazı problemlerin olduğu Alkan tarafından şu şekilde belirtilmiştir: “*Mevlana Külliyesinin batısında yer alan zaviye, imaret hamam gibi yapılar yıkılmış ve bunların yerini bir trafik meydanı ile küçük bir avlu almıştır. Bu meydan külliyenin ölçüleri dikkate alınmadan açılmış olduğu belirtilmiştir.*” Alkan, A. (1994). *Konya Tarihi Kentin Planlama Sorunları*, Konya: 113.

⁴ Konyalı “*muvakkithaneye ait kitabenin son mısrasındaki noktalı harfler, ebced hesabına vurulunca da 1290 rakamı bulunur ki, bu tarihte muvakkithanenin 1873 Sultan Abdülaziz’in hükümdarlığı zamanın da yapıldığı belirtilmektedir.*” Konyalı, İ.H. (1964). *Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi*, Konya: 1124-1125.

1955⁵ yılı imar çalışmaları⁶ neticesinde muvakkithane yıkılmış ve üzerinden Mevlana Caddesi geçirilmiştir⁷ (Foto:5). Konya Sultan Selim Muvakkithanesi yapılmadan öncede Mevlana Dergâhında bir odanın zaman tayini için kullanıldığı hatta H.1268/M.1851 tarihleri arasında Enis Dede'nin⁸ muvakkitlik yaptığı bilinmektedir⁹. 1940'lı yıllarda Şükrü Bağrıaçık Hoca¹⁰ da (Uz, 2007: 1-3) Sultan Selim muvakkithanesin de muvakkitlik yapmıştır.

Saat-i herûzîni mes'ud ede daim Hûda	ساعت هر روزینی مسعود ایده دائم خدا
Hazreti Abdüllaziz Hanın ilâ yevmi'l bekâ	حضرت عبد العزیز خانک الی یوم البقا
İrtifâ aldıkça bak tarihe cevher-i nâzıra	یخه جوهر ناظر ارتفاع الدقجه باق تار
Bu muvakkithane câyı gör cedîd nevbinâ	نؤ بو موقتخانه جای اور جدید و ۱۲۹۰

(1290)

Yapının 1954 yılından önce çekilmiş fotoğraflarından yola çıkarak yaptığımız rekonstrüksiyon çalışmasında cephenin ölçeklendirilmesi günümüze ulaşan kitabe¹¹ ve giriş kapısı alınlığındaki¹² mimari plastik parçadan hareketle yapılmıştır. (Foto:16-18)

Doğu-batı yönde uzanan Konya Sultan Selim Muvakkithanesi “Münferit Planlı Muvakkithaneler” içerisinde “Ana Cephesinin Bir Kenarı Pahlı Muvakkithaneler” grubunda¹³ yer almaktadır¹⁴ (Çiz:2). Muvakkithane kuzeydeki üç adet düz atkı taşlı düşey dikdörtgen formlu ve giriş kapısı üzerine yerleştirilen rozet pencere ile aydınlatılmaktadır. Giriş sahanlığı, sille taş

⁵ 08.11.2012 tarihinde saat 13:30-15:00 de Şükrü Bağrıaçık Hoca ile yapılan ikili görüşmeler neticesinde muvakkithaneni 1954 yılı yaz aylarında yıkıldığı belirtilmiştir.

⁶ Alkan, Konya için önemli bir yer olan Türbe mahallesindeki imar sorunlarını ve nasıl çözülmesi gerektiği konusunda bölgeyi yayınında etrafıca ele alarak incelemiş ve yapılan yanlış uygulamaların doğuracağı sorunlara da parmak basmıştır. Bu anlamda detaylı bilgi için bakınız. Alkan, 1994: 98,108-120.

⁷ “Osmanlı döneminde kentin en önemli mekânlarından biri olan Türbeönü Cumhuriyetin ilk yıllarında Dergâh, hazire çevresindeki Çelebi Konakları ile bir bütünlük içerisindeydi. Yanlış bir uygulama ile II. Selim İmaret, Türbe Hamamı, Muvakkithane, Çelebi Konakları ve diğer yapılar yıkılarak külliye tarihi dokusundan kopartılmıştır.” Karpuz, H. (2002). “Konya'nın Tarihsel Kimliği ve Koruma Sorunları”, Prof. Dr. Halûk Karamağralı Armağanı, Ankara: 207.

⁸ T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Katalogları, Tarih: 22/Z /1268 (Hicri), Dosya No:248, Gömlek No:9055, Fon Kodu: Meclis-i Vala'da “Konya'da Mevlana Dergâhının muvakkiti Enis Dede'nin mahlul maaşının evladlarına tahsisi” geçmektedir.

⁹ Mevlana Dergâhındaki muvakkithane hizmet ve bulunduğu konum itibarıyla külliye muvakkithanesi özelliği göstermektedir. Detaylı bilgi için bakınız. Konum ve plan tiplerine göre muvakkithaneler. Tomar, 2011: 42-45.

¹⁰ Şükrü Bağrıaçık Hoca 1933 yılında Konya'nın Ağrıs (Sağlık) kasabasında dünyaya gelmiştir. 1945-1948 yılında Konya Sultan Selim Muvakkithanesinde muvakkitlik görevinde bulunmuştur (Uz, 2007: 1-3).

¹¹ 1954 yılında muvakkithane yıkıldıktan sonra kitabesi Mevlana Müzesine kaldırılmıştır. 2012 yılına kadar Mevlana Müzesi'nin kuzeyindeki kitabelerin olduğu bölümde sergilenen kitabe bu tarihten itibaren Konya Müze Müdürlüğü talebi ve Bakanlıktan gelen onay üzerine kitabe İnce Minareli Taş ve Ahşap Eserle Müzesine gönderilmiştir. Günümüzde kitabe eyvanın solundaki odada sergilenmektedir. Kitabe dışında günümüze ulaşan alınlık ve kaide parçaları ise 1954-56 yılları arasında muhtemelen Müze-i Hümayun'a oradan Da 1956 yılından sonrada İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesine gönderilmiştir.

¹² Erdemir, yayınında muvakkithaneye ait bursa kemerli mimari plastik parçanın pencere alınlığına ait olduğunu kesin olmamakla birlikte belirtmektedir. Oysa yapıya ait eski fotoğraflara bakıldığında kapı üzerinde benzer bir parçanın olması gerektiği ve mevcut parça ölçülerinin muvakkithane giriş kapısı ölçülerine uygun olması, parçanın muvakkithaneye ait olacağı fikrini kuvvetlendirmektedir. Bunun yanında Şükrü Bağrıaçık Hoca ile yaptığımız görüşme neticesinde de kendisinin de bu mimari parçanın muvakkithaneye ait olduğunu belirlenmiştir. Erdemir, Y. (2009). *İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi*, Konya: 185.

¹³ Muvakkithaneleri plan tiyolojileri hakkında detaylı bilgi için bakınız. Tomar, 2011: 45-46.

¹⁴ Yıldırım, M. (1997). *Konya'da Son Asırda Kaybolan Bazı Türk Yapıları*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslam Sanatları Bilim Dalı, 68-69. Muvakkithanenin planı konusunda eldeki verilerin yetersizliğine bağlı olarak bazı yanlışların olduğu görülmektedir. Güneyde penceresi bulunmayan yapının bu cephesine iki pencere çizilmesinin yanında yapının ana cephesi olan kuzey cephede ise orijinalinde üç pencere ve bir kapının olduğu eski fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Yıldırım ana cephenin ortasında bir kapı, kapının doğu ve batısında bir pencere çizmiştir. Yapıya ait eski fotoğraflara dikkatlice bakıldığında ana cephenin ortasındaki kapının doğusunda iki batısında ise bir pencere yer almaktadır.

kaplı olan muvakkithanenin kuzeybatı köşesinde küçük bir oda¹⁵ yer almaktadır (Çiz:2-7). Duvarları bağdadi olan bu odaya tek kanatlı ahşap bir kapıdan girilir. Küçük boyutlu olan bu oda kuzeydeki mazgal formlu dikdörtgen pencere ile aydınlatılmaktadır¹⁶. Pencere dıştan iki kanatlı ahşap kepenklidir (Foto: 15).

Muvakkithanede muvakkitlik yapan Şükrü Bağrıaçık Hoca'nın 1948 yılından itibaren muvakkithanenin bu küçük odasında kalmaya başladığı ve burada öğleye kadar hafızlığa çalıştığı, öğleden sonra da zamanın Konya hocalarının uğrak yeri olan muvakkithanede onlara hizmet ettiği bilinmektedir (Uz, 2007: 1-3). Ramazanlarda iftar ve sahur vakitlerinin de tespit edildiği muvakkithanede Sultan Selim Cami minaresinden atılan fişekle beraber, Alâeddin Tepesindeki meşhur ramazan topu ateşlenirdi. Uzun yıllar devam eden bu uygulama yıllarında Muvakkit, Saatçi Ali Efendidir (Foto:1-3).

İç mekânı sıvalı olan muvakkithanenin duvarlarında zaman ölçer alet ve çeşitli kitapların konulduğu ahşap raf ve dolaplar yer almaktaydı. Zemini ahşap olan ana mekânın üst örtüsü ahşap yuvarlamalı çitalı tavan üzeri sıkıştırılmış düz toprak damdır¹⁷(Çiz: 4-5).

Muvakkithanenin giriş sahanlığı önündeki kapaktan yapının bodrumuna inilmektedir (Çiz:2). Ahşap merdivenle inilen bodrum kat oldukça alçak olup, duvarları kaba yonu taş, zemin sıkıştırılmış toprak, üst örtü ise ahşap yuvarlamalı hasır tavandır¹⁸ (Çiz:4-7).

Yapının cepheleri eski fotoğraflardan da anlaşılacağı üzere düzgün kesme taş olup¹⁹ malzeme bölgenin güneydoğusundaki gödene ve güneybatısındaki sille taş ocaklarından getirilmiştir(Foto:7-15). Ana cephesi hareketli olan muvakkithanenin giriş kapısının söve ve lentoları gri mermerden olup, günümüzde İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi'nin avlusunda sergilenmektedir. (Foto: 16-17) Eski fotoğraflarda giriş kapısının üzerindeki²⁰ alınlığın bursa kemerli ve ortasında bir kabaranın olduğu görülmektedir²¹(Çiz:3,8-9). Gri mermerden işlenen bu mimari parçanın alt ve üst bölümlerinin düzgün kesildiği, yanların ise eksik olduğu görülmektedir(Çiz:8). Enine dikdörtgen parçanın zemini "bursa kemeri" formunda oyularak boşaltılmıştır. Mimari parçanın merkezindeki geometrik desenli kabara, zeminde altıgen bir parça içindeki altı kollu yıldızta oturmaktadır. Kemer köşeleri yivli oluklu silmeler, daire geçme motifi ile birbirine dolanarak köşelerde dikey ve meyilli açılarda kırılıp altlı-üstlü keşişmektedir(Çiz:9). Benzer uygulama Alâeddin Cami ve Karatay Medresesi'nin portal köşelerinde görülmektedir (Erdemir, 2009: 185) (Foto:14-15).

Muvakkithanenin giriş kapısının kare kaidelerini oluşturan mimari plastiklerde günümüzde İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesinde sergilenmektedir. Envanter kaydı bulunmayan mimari parçalara, dikkatlice bakıldığında gri mermer malzemenin; yekpare Bursa kemerli parça ile aynı ocaktan çıkmasının yanında süsleme kompozisyonunun da birbiri ile örtüştüğü görülmektedir. Özellikle altlı-üstlü yivli oluklu silmelerin ölçüleri, kaide

¹⁵ "Şükrü Bağrıaçık Hoca'nın 1948 yılından itibaren muvakkithanenin küçük bir odasında kalmaya başladığı belirtilmiştir." (Uz, 2007: 1-3)

¹⁶ 08.11.2012 tarihinde saat 13:30-15:00 de Şükrü Bağrıaçık Hoca ile yapılan ikili görüşmeler neticesinde muvakkithanenin bu küçük odasında kaldığını ve hatta bazı özel derslerin bu mekanda verildiğini belirtmiştir. Mekânın küçük olduğunu da şu sözlerle "Dört kişi diz dize zor sığardık." ifade etmiştir.

¹⁷ Yapıya ait eski fotoğraflarda, muvakkithanenin düz toprak damlı üst örtüsündeki suyun ahşap oluklar yardımı ile dışarı atıldığı görülmektedir. Üst örtüye geçişteki yatay silme ve benzer ahşap olukların Konya'nın geleneksel çarşı dokusu içerisindeki tonozlu dükkânlarda da yer aldığı görülmektedir.

¹⁸ 08.11.2012 tarihinde saat 13:30-15:00 de Şükrü Bağrıaçık Hoca ile yapılan ikili görüşmeler neticesinde muvakkithanenin bodrum katına eğilerek girdiğini ve depo amaçlı kullanıldığını belirtmiştir.

¹⁹ Odabaşı, Ahmet Sefa (1998). 20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü, 1998: 59-61.

²⁰ "Giriş kapısının üstünde göbekli ve zarif yekpare bir mor taş" olarak ifade ettiği mimari plastik parçanın günümüzde İnce Minareli Taş ve Ahşap Eserler Müzesi avlusunda sergilenen alınlık parçasıdır. Konyalı, 1964: 1124-1125'te.

²¹ Konya müzelerinde yaptığımız araştırmalar sırasında İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi'nin avlusunda sergilenen ve envanter numarası bulunmayan bursa kemerli alınlık parçasının muvakkithaneye ait olabileceği yaptığımız rekonstrüksiyon çalışmasında giriş kapısının ölçülerinin mimari plastik ile uyumlu olması bu kanumuzu güçlendirmiştir. Bunun yanında Şükrü Bağrıaçık Hoca ile yaptığımız görüşme neticesinde de kendisinin de bu mimari parçanın muvakkithaneye ait olduğunu söylemesi ile envanter kayıtları bulunmayan mimari parçalarında nerden geldiği ve hangi yapıya ait olduğu da belirlenmiştir.

parçasındaki daire geçmelerin uçları ile örtüşmektedir. Bu sayede giriş kapısı alınılığındaki kompozisyon, söve ve kaide kısımlarındaki motiflerle tamamlanmaktadır. (Çiz:8-9)

Sonuç

Anadolu'nun değişik ile ve ilçelerinde karşımıza çıkan muvakkithaneler, gerek bir yapı grubuna bağlı, gerekse bir yapı grubundan bağımsız; bazen bir sokak başında, bazen bir külliye içinde ve bazen de bir meydana yer almaktadırlar. Birbirinden farklı mimari kuruluş ve plan tarzında, farklı malzemelerden yapılan bu mekânlar ilk bakışta aynı işlevi yerine getiren birbirinin tekrarı yapılar gibi görülseler de detaylarda önemli farklılıkların bulunduğunu görülmektedir.

1954 yılında yol ve meydan düzenleme çalışmaları neticesinde yıkılan muvakkithane hakkında araştırma yapılmadan önce günümüze ulaşan kitabe dışında herhangi bir mimari parçanın olmadığı düşünülmekteydi (Foto:18). Yapının eski fotoğraflarından yola çıkarak Konya Müzelerinde yapmış olduğumuz araştırmalar neticesinde İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi avlusunda sergilenen ve envanter kaydı bulunmayan üç adet mimari plastik parçaların muvakkithaneye ait olduğu tespit edilmiştir (Foto14-15). Tespit edilen bu parça ölçülerinin de rekonstrüksiyon ölçüleri ile örtüşmesinin yanında Şükrü Bağrıaçık Hoca'nın da onaylaması ile kesinlik kazanmıştır.

Külliye içinde, sokak başlarında ve meydanlarda yer alan kültür tarihimizin küçük ölçekli ancak bir o kadar da önemli yapılarından olan muvakkithanelerin, mimari özelliklerine zarar vermeyecek şekilde yeni fonksiyon verilerek koruma altına alınmaları gerekmektedir. Yaptığımız rekonstrüksiyon çalışması neticesinde; Münferit Planlı Muvakkithanelerden, Ana Cephesinin Bir Kenarı Pahlı Muvakkithaneler grubunda yer alan Konya Sultan Selim muvakkithanesi; konumuna göre külliye, işlev bakımından ise bir sokak muvakkithanesi özelliği göstermektedir (Çiz:1-2).

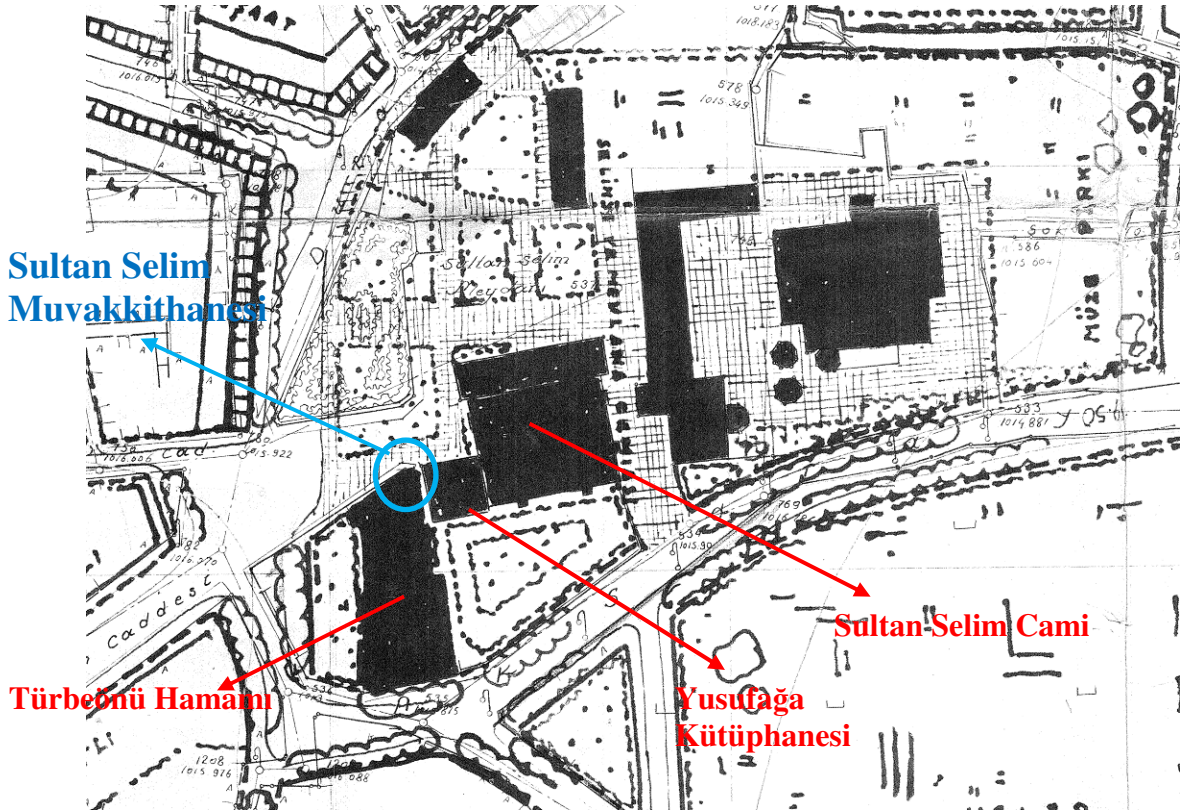
Konya İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesinin de sergilenene üç adet mimari plastik parça ve kitabenin orijinal yerinde kullanılması ile uygun yerde yapılacak Sultan Selim Muvakkithanesi ile günümüz Konya'sına ulaşamayan bu mimari mekânın işlevine uygun olarak saat müzesi şeklinde yeni fonksiyon kazandırılarak yapılması ile unutulmaya yüz tutmuş bu tarihi mekânların gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlamak en büyük temennimizdir.

KAYNAKÇA

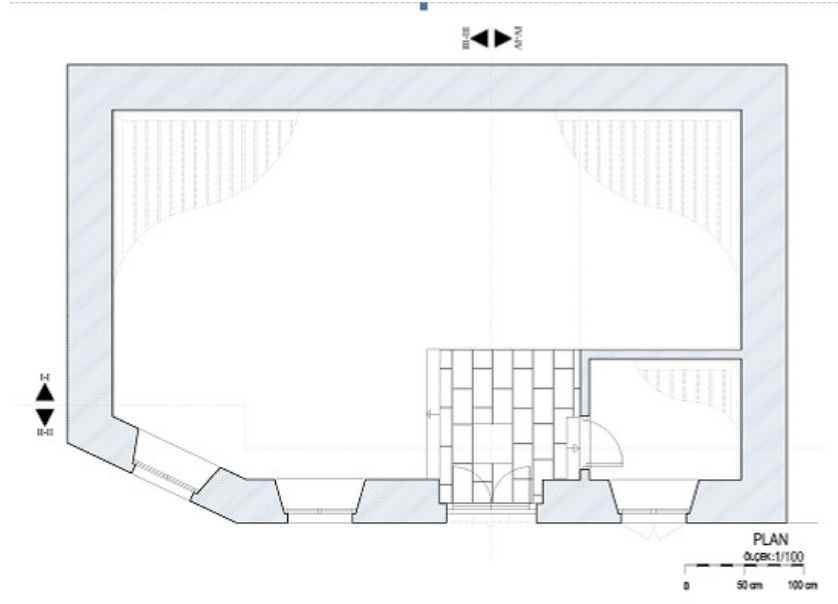
- ALKAN, Ahmet (1994). *Konya Tarihi Kentin Planlama Sorunları*, Konya.
- Anonim,(1986). "Muvakkit", *Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi*, Cilt: 16, İstanbul.
- Anonim, (1992). "Muvakkit", *Meydan Lûgat Büyük Lûgat ve Ansiklopedisi*, Cilt: 14, İstanbul.
- Arseven, Celal Esad, (1984). *Türk Sanatı*, İstanbul.
- Aydüz, Salim, (2006). "Muvakkithane", *Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi*, Cilt:31, İstanbul, s. 413-415.
- Aydüz, Salim, (1999). "Osmanlı Devleti'nde Küçük Gözlemevleri Muvakkithaneler", *Osmanlı*, Cilt:8, Ankara, s.664-675.
- Aydüz, Salim, (2000). "Osmanlı Devleti'nde Küçük Gözlemevleri, Muvakkithaneler", *Yeni Türkiye*, Yıl:6, Sayı:33, Ankara, s. 684-695.
- Ayverdi, Ekrem Hakkı, (2002). "Fatih", *Türkler*, Cilt:9, Ankara, s.348.
- Develioğlu, Ferit, (1992). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Ankara.
- Erdemir, Yaşar, (2009). *İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi*, Konya.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, (2004). "Osmanlı İmparatorluğu'nda Bilim", *Osmanlı Uygurluğu*, Ankara, s.319-343.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin, (1999). "XVI. Yüzyılda Osmanlı Astronomisi ve Müesseseleri", *Osmanlı İmparatorluğunun Doruğu 16. Yüzyıl Teknolojisi*, İstanbul, s.217-229.
- İhsanoğlu, Ekmeleddin; Kaçar, Mustafa, (2002). "Osmanlı İmparatorluğu'nda Klasik Bilim Geleneğinin Tarihçesi", *Türkler*, Cilt:11, Ankara, s.155-174.
- Karpuz, Haşim, (2002). "Konya'nın Tarihsel Kimliği ve Koruma Sorunları", *Prof. Dr. Halûk Karamağralı Armağanı*, Ankara, s.207.
- Konyalı, İbrahim Hakkı, (1964). *Abideleri ve Kitabeleri ile Konya Tarihi*, Konya,
- Kumbasar, Zaliha, (2008). *Osmanlı Dönemi İstanbul Muvakkithaneleri*, İstanbul, (Yayınlanmamış Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Odabaşı, Ahmet Sefa, (1998). 20. Yüzyıl Başlarında Konya'nın Görünümü, Konya,
- Pakalın, Zeki, Mehmet, "Muvakkit", *Osmanlı Tarih Deyimler ve Terimleri -Sözlüğü*, Cilt:2, İstanbul, 1983, s.587.

- Parmaksızoğlu, İ., (1977). "Muvakkit-Hâne", *Türk Ansiklopedisi*, Cilt:25, Ankara, s.6.
- Pay, Salih, (2002). "Klasik Dönem Osmanlı Külliyelerinde Personel Sistemi", *Türkler*, Cilt:10, Ankara, s.491-509.
- Sertoğlu, Midhat (1986). "Muvakkit", *Osmanlı Tarih Lügati*, İstanbul..
- Tomar, Erdal Zeki, (2011). *Anadolu Muvakkithaneleri*, (Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimler Enstitüsü Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Tarihi Bilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi)
- Uz, Mehmet Ali (2007). *Yok Olan Hatıralar*, Cilt:7, Sayı:37, Konya.
- Yıldırım, Mustafa, (1997). Konya'da Son Asırda Kaybolan Bazı Türk Yapıları, Konya, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi ve Sanatları Anabilim Dalı Türk İslam Sanatları Bilim Dalı Yayınlanmamış Doktora Tezi)
- Yücel, Erdem, (1994). "Muvakkithaneler", *Dünden Bugüne İstanbul Ansiklopedisi*, Cilt: VI, İstanbul, s.10-11.

Çizim ve Fotoğraflar

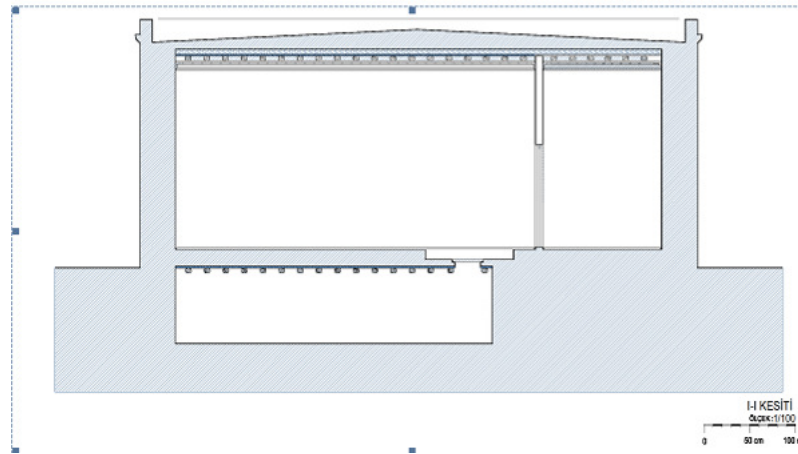
Çizim 1. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi'nin 1946 yılı imar planındaki yeri
(Asım Kömürcü'den)

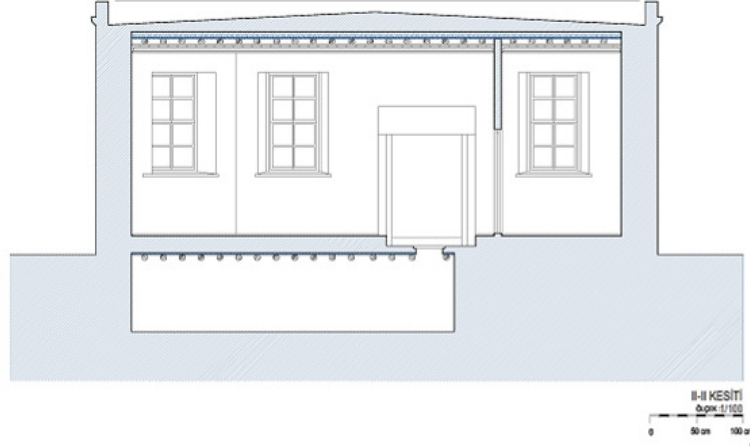
Çizim 2. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi Planı

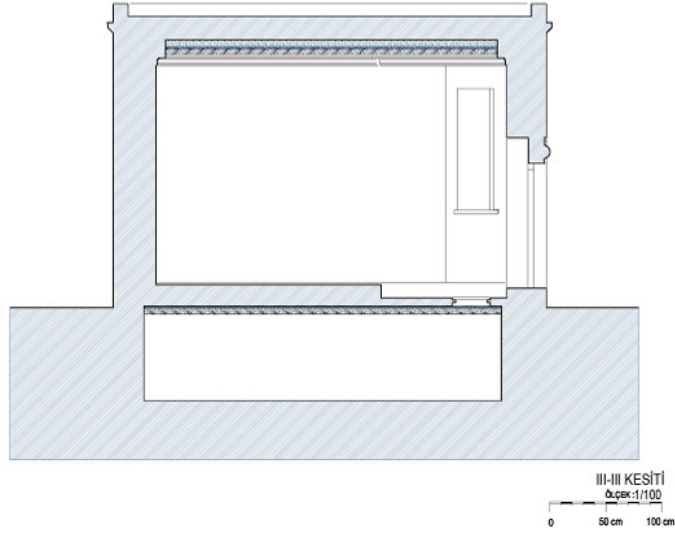
Çizim 3. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi kuzey cephesinin çizimi

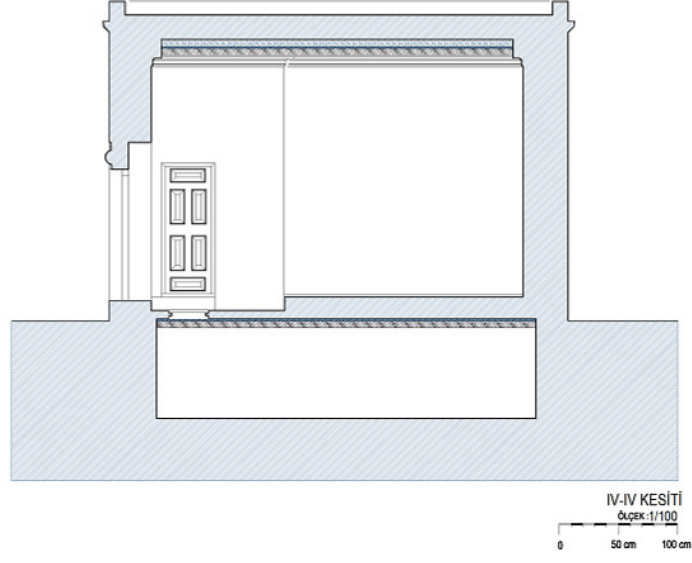
Çizim 4. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi Kesiti

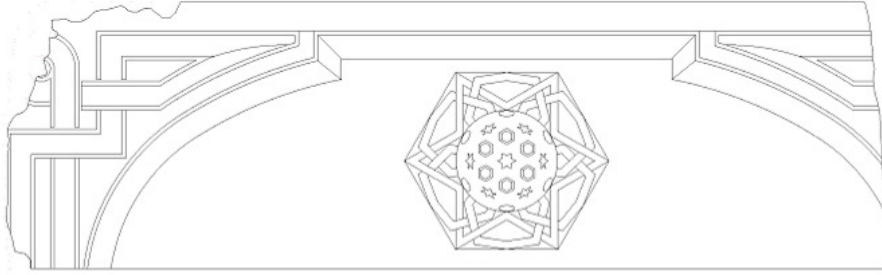
Çizim 5. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi II-II Kesiti

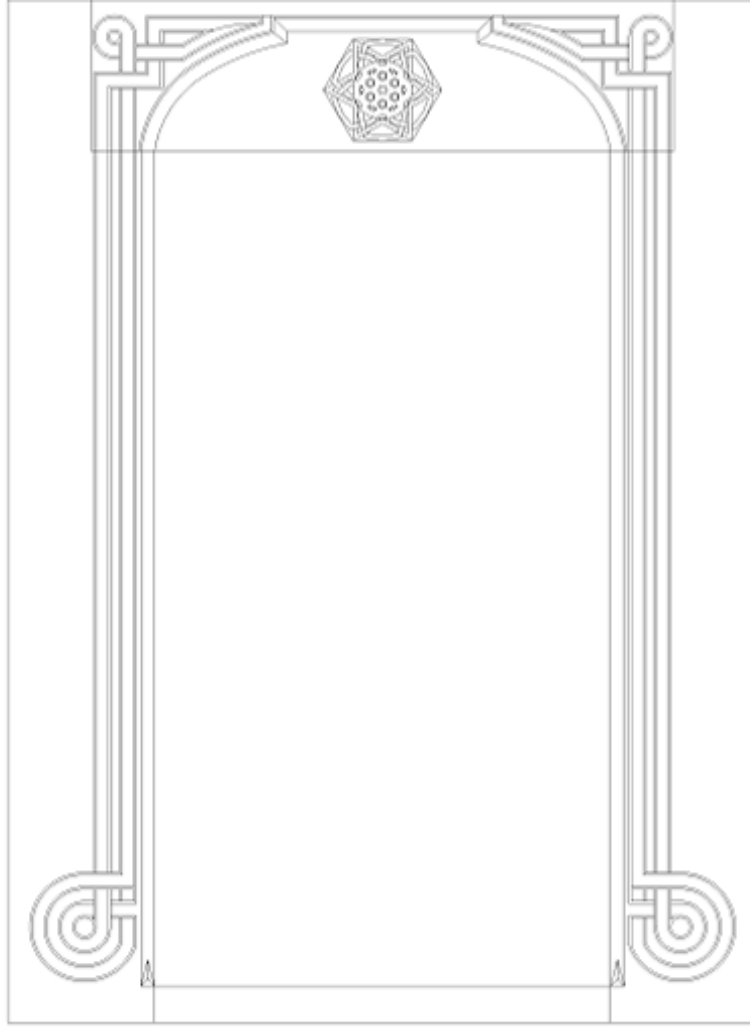

Çizim 6. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi III-III Kesiti

Çizim 7. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi IV-IV Kesiti

Çizim 9. Konya Sultan Selim Muvakkithanesi giriş kapısındaki süsleme kompozisyonunun tamamlanmış hali

Fotoğraf 1. Türbeönü'nün 1980'li yıllardaki görünüşü

Fotoğraf 2. Türbeönünde yapılan Mevlana Çarşısının temellerinin görünüşü

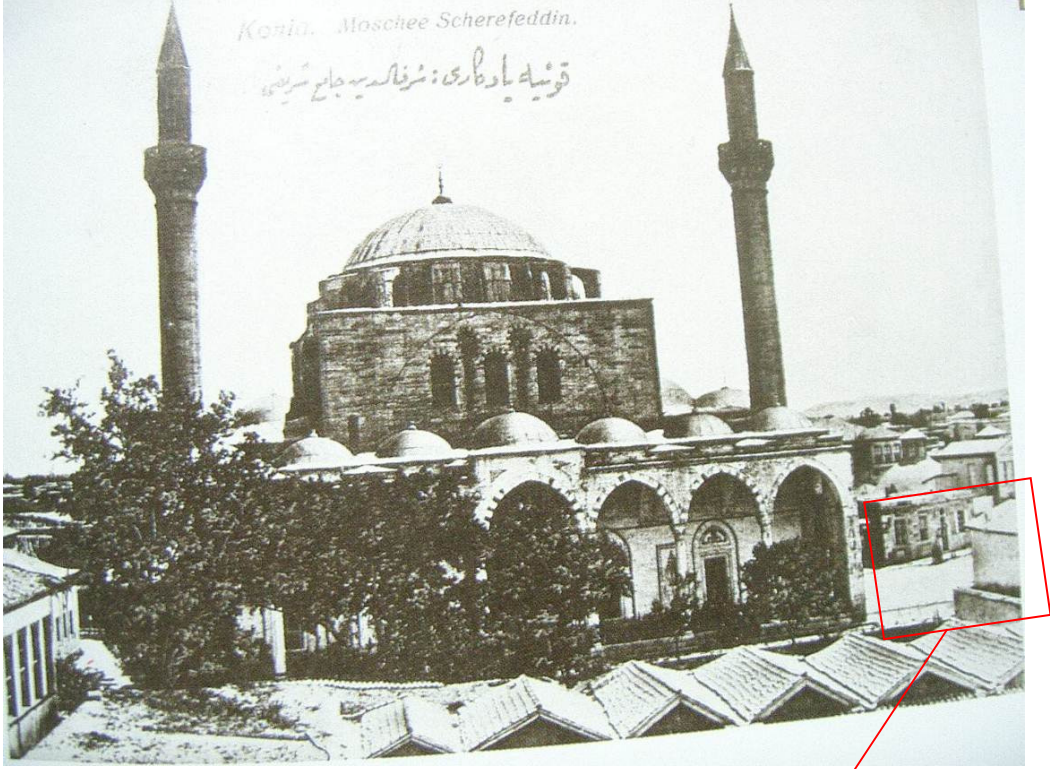
Fotoğraf 3. Muvakkithanenin bulunduğu alanda yapılan meydan düzenlemesi sonucu yıkılan yapıların görünüşü

Fotoğraf 5. Türbeönü Çevre Düzenlemesi sırasında muvakkithanenin bulunduğu alanda yapılan çalışmaların görünüşü

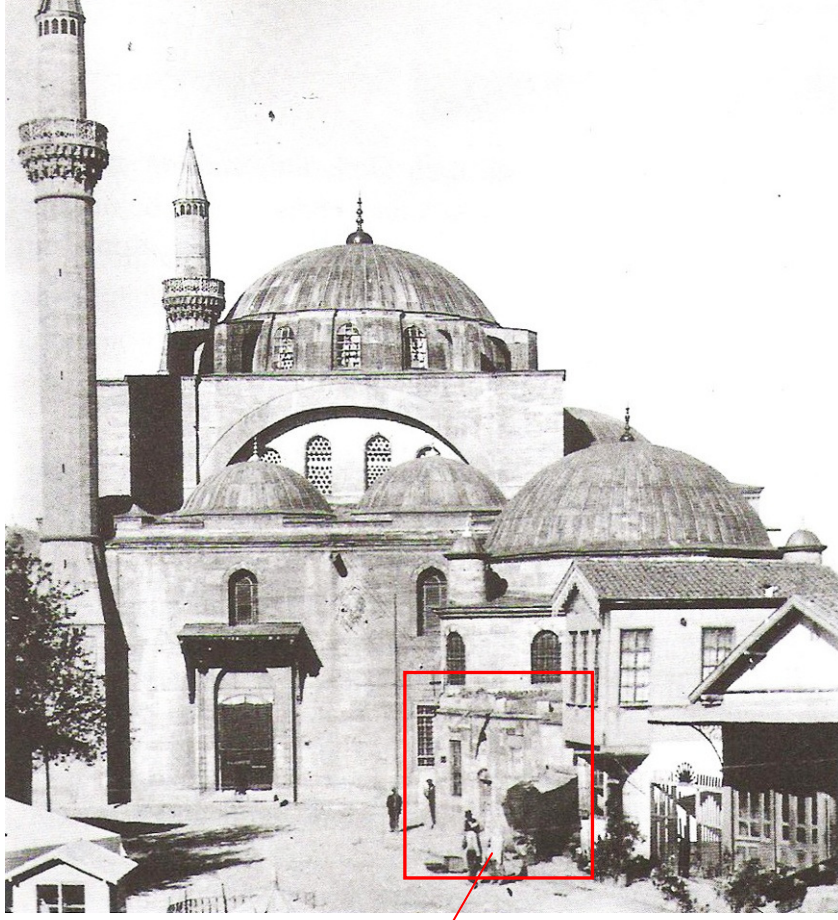
Fotoğraf 5. Günümüzde üzerinden yolgeçen muvakkithanenin bulunduğu alanın görünüşü

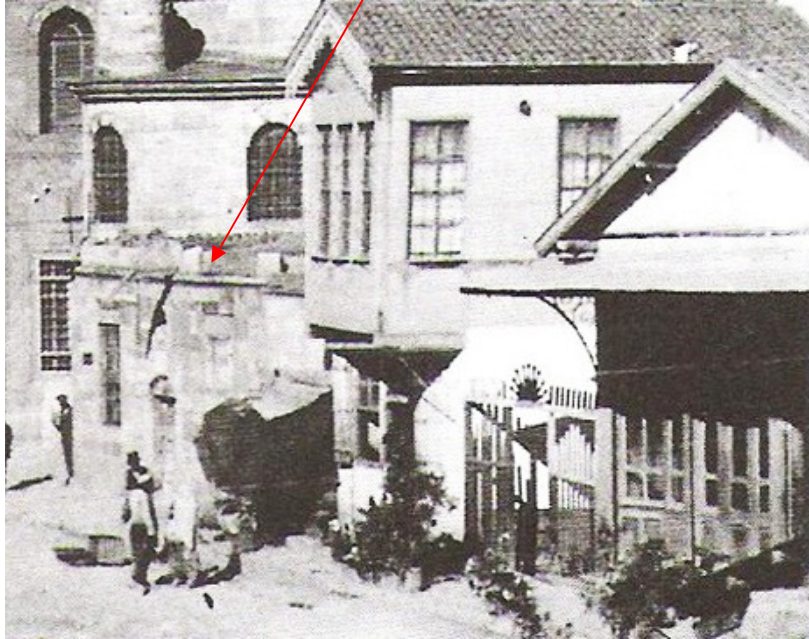
Fotoğraf 6. Sultan Selim Muvakkithanesinin 1954 yılı öncesi kuzeybatıdan görünüşü (Konya Belediyesi Arşivinden)

Fotoğraf 7. Sultan Selim Muvakkithanesinin 1954 yılı öncesi kuzeybatıdan detaylı görünüşü

Fotoğraf 8. Sultan Selim Muvakkithanesinin 1940'lı yıllardaki kuzeybatıdan görünüşü (A. Sefa Odabaşı'ndan)

Fotoğraf 9. Sultan Selim Muvakkithanesinin 1940'lı yıllardaki kuzeybatıdan görünüşü

Fotoğraf 10. Sultan Selim Muvakkithanesinin 1954 yılı öncesi kuzeybatıdan görünüşü
(Konya Belediyesi Arşivinden)

Fotoğraf 11. Sultan Selim Muvakkithanesinin pahlı olan kuzeydoğu ve sağır olan doğu cephelerinin görünüşü

Fotoğraf 12. Sultan Selim Muvakkithanesi, Avcı Mevlüt Ağa'nın bisikletçi dükkânı, Mustafa ve Mehmet Nişancı Kardeşlerin Esnaf Çay Ocağı, Türbe Şifa Hamamı ile fırının yıkılmadan önceki görünüşleri (Konya Belediyesi Arşivinden)

Fotoğraf 13. Konya Sultan Selim Muvakkithanesinin kuzeybatı cepheden görünüşü (IRCICA Kütüphanesi Arşivinden)

Fotoğraf 14. Sultan Selim Muvakkithanesinin kuzey cepheden çekilmiş görünüşü (Konya Belediyesi Arşivinden)

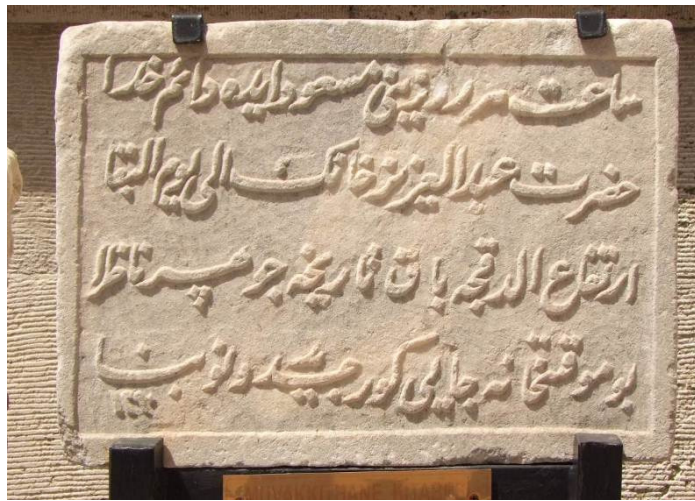
Fotoğraf 15. Sultan Selim Muvakkithanesinin giriş kapısı alınlığındaki bursa kemerli alınlık ve üzerindeki kitabenin görünüşü

Fotoğraf 16. İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi avlusundaki muvakkithanenin alınlık parçası

Fotoğraf 17. İnce Minare Taş ve Ahşap Eserler Müzesi avlusundaki muvakkithanenin giriş kapısındaki kaide parçalarının görünüşü

Fotoğraf 18. Sultan Selim Muvakkithanesinin kitabesinin görüntüsü